

Sygn. akt: I C 1942/16 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Żywicki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Małgorzata Karwacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 listopada 2016 r. w O.

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.,

przeciwko M. K.,

o zapłatę,

I. zasądza od pozwanej M. K. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 795,99 zł (siedemset dziewięćdziesiąt pięć złotych 99/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16.05.2016r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 506,88 zł (pięćset sześć złotych 88/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. wyrokowi w pkt I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

/-/ SSR Piotr Żywicki

Sygn. akt I C 1942/16 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanej kwoty 1931,39 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że zawarł z pozwaną umowę, której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej na podstawie której pozwana zobowiązała się do zwrotu kwoty 2.487 zł. Miała być ona zwrócona w 60 tygodniowych ratach, jednakże pozwana wpłaciła jedynie 1.213,37 zł. Z uwagi na brak spłaty zadłużenia powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty, które pozostało bez odpowiedzi.

Pozwana M. K. nie złożyła odpowiedzi na pozew, nie podjęła obrony w sprawie i nie stawiła się na rozprawę mimo prawidłowego zawiadomienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29.03.2012r. strony zawarły umowę pożyczki, na podstawie której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 1560 zł z roczną stopą oprocentowania w wysokości 20 %. Pozwana zobowiązana była do zapłaty kwoty 2.487 zł, w tym opłaty za obsługę pożyczki w domu w kwocie 737,64 zł. Rzeczywista stopa oprocentowania wyniosła 47,68 %. Pozwana obowiązana była spłacić pożyczkę w 60 tygodniowych ratach po 41,45 zł.

(dowód: umowa pożyczki pieniężnej – k. 19-21)

Pozwana dokonała spłaty jedynie 1213,37 zł.

(dowód: historia spłat k. 22).

Sąd zważył, co następuje:

Na podstawie zebranego materiału dowodowego roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie w części.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości.

Jednocześnie, zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w wypadku wydania przez sąd wyroku zaocznego, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W niniejszej sprawie powód opierał swoje roszczenie na zapisach umowy łączącej go z pozwaną, na podstawie której pozwana zobowiązana była do zwrotu kwoty pożyczki oraz całkowitych kosztów pożyczki, z uwzględnieniem odsetek, a także opłat za obsługę domu.

Należy jednak wskazać, że do umowy pożyczki, czy też kredytu, zawieranej pomiędzy powodem jako przedsiębiorcą, a pozwaną jako konsumentem, zastosowanie ma ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2011.126.715), która we wskazanych w niej ramach ogranicza swobodę umów, opisaną w art. 353¹ k.c. Do umowy tej znajdują zastosowanie także ogólne przepisy kodeksu cywilnego dotyczące pożyczki (art. 720 k.c. i nast.).

Jak wynika z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim, całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. Z kolei w pkt 6 tego artykułu wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Uwzględniając powyższe, obowiązek zwrotu przez pozwaną kwoty pożyczki, wynikający wprost z przepisu art. 720 k.c. nie budzi zastrzeżeń co do zasady. W umowie kwota pożyczki wyniosła 1560 zł (bez uwzględnienia opłaty za obsługę w domu). Łączną kwotę odsetek określono na 189,36 zł.

Powód dochodził także roszczeń z tytułu obsługi w domu, której wysokości formalnie nie sprecyzował.

W ocenie Sądu nieuwzględnienie tych opłat w całkowitych kosztach pożyczki wskazanej w umowie powoduje, że albo mamy do czynienia z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, albo, jak przyjął Sąd, że zapisy te stanowią osobne, ale powiązane z umowami pożyczki, zobowiązania. Nie ma ona zatem samodzielnego, niezależnego charakteru w stosunku do umowy pożyczki, jest ona jedynie dodatkiem. Umowy tego typu podlegają ocenie pod kątem zgodności z zasadami współzycia społecznego i zgodności z prawem. Do zasad tych odnoszą się z kolei trzy przepisy: **art. 5 k.c.**, (który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony), **art. 58 k.c.** (§1 - czynność

prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2 - nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.) oraz **art. 353¹ k.c.** (strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego).

Z kolei za naruszenie zasad współzycia społecznego należy rozumieć zawarcie umowy sprzecznej z uczciwością i rzetelnością kupiecką lub takiej, która kształtować będzie wzajemne stosunki między stronami w sposób ewidentnie urągający słuszności (tak Agnieszka Rzetecka-Gil, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX/el., 2011).

Należy także zauważyć, że obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy spowoduje uznanie jej za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego dopiero wówczas, gdyby do ewidentnie krzywdzącego ukształtowania stosunków umownych doszło przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez powoda swojej silniejszej pozycji. Wynika to z okoliczności, że umowa zawarta przez stronę działającą pod presją faktycznej przewagi kontrahenta nie może być uznana za wyraz w pełni swobodnej i rozważnie podjętej przez nią decyzji (podobnie wyrok SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07).

W powyższej umowie powód doskonale zdawał sobie sprawę ze swojej dominującej pozycji względem pewnej grupy pożyczkodawców i na tej podstawie zawarł z pozwaną umowę zawierającą obsługę w domu, za którą przysługiwało mu bardzo duże wynagrodzenie, stanowiące niemal 50% całkowitej kwoty pożyczki, którą otrzymała pozwana. Wynagrodzenie to nie było w zasadzie powiązane z ilością wizyt w domu pozwanej, brak jest jakichkolwiek informacji ile razy powód lub jego przedstawiciel świadczyli usługi bezpośrednio u pozwanej.

Sąd uznał zatem, że w niniejszej sprawie, w zakresie naliczenia przez powoda wynagrodzenia od obsługi umów w domu pozwanej, doszło z całą pewnością do naruszenia zasad współzycia społecznego. Tak ustalona przez powoda opłata jednoznacznie jawi się jako nienależna próba nałożenia na konsumenta dodatkowych obciążeń przy pożyczkach, co z kolei nie jest dozwolone w świetle ustawy o kredycie konsumenckim i narusza właśnie wspomniane wyżej zasady współzycia społecznego.

Umowa w zakresie obsługi konsumenta w domu, tak jak każda umowa winna zawierać pewną równowagę stron i ekwiwalentność świadczeń, której co oczywiste w tej umowie brak. Fakt zawarcia jej przy okazji zawierania umowy pożyczki wskazuje natomiast, iż umowa w tym kształcie ma za zadanie zapewnić powodowi korzyści majątkowe w żaden racjonalny sposób nieuzasadnione.

Przez analogię, wskazując niewłaściwość postępowania powoda można przywołać wyrok sądu apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 września 2012 r., w sprawie I ACa 377/12, który dotyczy wprowadzie nienależytego ustalenia odsetek, ale może być również zastosowany do niniejszej sprawy: „zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nadmiernej, która **nie ma uzasadnienia** ani w wysokości inflacji ani **w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej**, może być **sprzeczne z zasadami współzycia społecznego**”.

Z tych przyczyn Sąd uznał, że powodowi należy się wynagrodzenie za obsługę pożyczki w domu z tym, że stosowne do poczynionych przez niego nakładów i wysiłku towarzyszącemu wykonywaniu umowy.

W ocenie Sądu powód powinien wykazać, że usługa pożyczki w domu, polegająca na konkretnych czynnościach podejmowanych przez powoda lub jego przedstawicieli w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy wiązała się z określonymi kosztami i konkretnymi czynnościami. Okoliczności te nie zostały jednak wykazane.

Sąd przyjął zatem, że zasadne będzie uznanie wynagrodzenia w związku z obsługą pozwanej w domu w wysokości 1/5 **wypłaconej kwoty** pożyczki uznając, że takie wynagrodzenie odpowiadać będzie nakładom pracy po stronie powoda. Biorąc pod uwagę charakter tej umowy, wysokość spłaconej pożyczki, czas trwania umowy oraz obciążenie

finansowe dla pozwanej związane z zapisami o obsłudze w domu Sąd uznał za zasadne roszczenie powoda za obsługę w domu w kwocie 260 zł ($1.300 \times 1/5$).

Sumując kwotę całkowitej kwoty pożyczki otrzymanej przez pozwaną (1560 zł), odsetek umownych (189,36 zł) oraz należności wynikających z obsługi pozwanej w domu (260 zł), zaległość pozwanej wynosi 2009,36 zł. Skoro pozwana spłaciła z tej kwoty 1213,37 zł, to należność powoda zamyka się kwotą 795,99 zł, którą zasądzono w pkt I wyroku na podstawie wskazanych wcześniej przepisów.

Od powyższego, zgodnie z żądaniem wskazanym w pozwie, należało zasądzić odsetki ustawowe od dnia 16.05.2016r. do dnia zapłaty, na podstawie art. 455 i art. 488 § 1 k.c.

W pkt II wyroku powództwo w pozostałej części Sąd oddalił. Niezasadność powództwa odnośnie dalszej części opłat za obsługę w domu została wyjaśniona powyżej. Powództwo o skapitalizowane odsetki podlegało oddaleniu, albowiem powód nie wyliczył ich prawidłowo przy założeniu, że opłata za obsługę w domu wynosi 20 % naliczonej kwoty. Nie sposób zatem ustalić, czy prawidłowo zaliczono wpłaty pozwanej na poczet zaległych odsetek i czy prawidłowo ustalono je od zaległych rat. Powód nie złożył wniosku o opinię biegłego, zaś wyliczenie odsetek od cotygodniowo płatnych kwot wymagało wiadomości specjalnych. Wobec reprezentowania powoda przez profesjonalnego pełnomocnika, brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z urzędu.

Nadto, zgodnie z art. 482 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłuższej sumy. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Jak wynika z wyliczeń powoda naliczał on odsetki od pełnych rat pożyczki, a więc także zawierających ustalone wcześniej oprocentowanie. W doktrynie jednoznacznie przyjmuje się, iż pod pojęciem „instytucji kredytowych” należy rozumieć wyłącznie banki, bowiem tylko one uprawnione są do udzielania kredytów (por. M. Rzetecka – Gil, Komentarz do art. 482 k.c., LEX i powołana tam literatura).

Naruszenie przez powoda zasady zakazu anatocyzmu tym bardziej wymagało wykazania zasadności naliczenia odsetek, któremu to obowiązki nie sprostano.

W pkt III wyroku orzeczono o kosztach procesu na podstawie art.100 k.p.c., zgodnie z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Biorąc pod uwagę, że powód wygrał sprawę w 41,21% na jego rzecz należało zasądzić kwotę 506,88 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na podstawie art. 333 §1 pkt 3 k.p.c. Sąd nadał wyrokowi w pkt I i III rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Piotr Żywicki